

Libro de Daniel - Pachak iskay chunka qanchisniyuq tawaq ñiqin

Rikch'ariy willakuykunamanta yachaykuna, hinallataq Diospa qhaway rikuchisqankuna: Danielpa rikhuy-nisqanta unanchay, hinaspa p'unchay qhepa p'unchaykunapaq ima ninanpaq kasqanta huulquy

Jeff Pippenger

2024-04-04

Kimsa proxy guerran rimayta, chunka kimsayukmanta chunka pichqayuqkama qillqasqa versícukunapi rikuchisqanta, rimaspa, kay versícukunap ñawpaqninman ima chayamusqanmanta yapamanta yuyarisun. Chunka capítuloqa, Daniel qhepa rikuytanta chaskin, chayta ruwaspanpas, ukhupi kaqta hinallataq hawaqpi kaq proféticokuna rikuykunatapas entiendenapaq reqsichisqa kachkan. Hebreo simi “dabar”, “simi” ninan, “cosa” nisqaman tikrasqa kachkan. Isqon capítuloqa, Gabriel hamuspa Danielta iskay waranqa kimsa pachak p'unchaykunap rikuyta entiendenapaq, hebreo simi “dabar”qa “asunto” nisqaman tikrasqa karqan.

Ari, mañakuypi rimashaqtiyraq, qallariypi rikuskay visiónpi qhawaskay runa Gabrielpas, utqhaylla phawachisqa hamuspa, tardepi ofrendata hayway pacha chaypi llamk'awarqan. Hinan yachachiwaraq, rimapayarqawan, nispa: Daniel, kunanmi hamuni qanman yuyayniyuq kayta, unanchaytawan qusqaykipaq. Qanpa mañakuykikuna qallariyninmanta kamachikuy llusqsimurqan, ñuqataq hamuni qanta rikuchinaypaq; anchata munasqa kasqaykiraykun. Chayrayku kay rimayta allinta entiendey, visióntapas sumaqta qhawariy. Daniel 9:21–23.

Hinan Gabrielnin Danielman nirqa: “chayta entiendey asunto-ta, hinaspa qhawariy rikch'ayta”, hebreo simi “biyn” nisqa tikrasqa karqa iskayman hina: “entiendey” nisqaman, hinaspa “qhawariy” nisqamanpas. Chay simiqa nin yuyaypi t'aqayta. Gabrielqa Danielman willarqa yuyaypi t'aqanapaq “dabar” nisqapaq, mayqinpas “asunto” nisqaman tikrasqa, chaymanta “mareh” nisqapaq, mayqinpas “rikch'ay” nisqaman tikrasqa. Gabrielpa Danielman qusqan sut'inchayta allinta entiendenapaq, iskay waranqa kimsa pachak watakunamanta willakuq profeciapaq, Danielqa reqsinan karqa profecía rikch'aypa hukchasqanta, “asunto” nisqawan sutichasqa rikch'ayta, hinaspa profético “mareh” rikch'ayta. “Asunto” nisqaqa, mayqin “dabar” kaspas, “simi” niq, representasqanmi profeciapa hawa siq'ininta; “mareh” rikch'aytaq representasqanmi profeciapa ukhupi siq'ininta.

Danielpa chunka t'aa chunka capítulo, profeciata yachaqpaq ñawpaq kaq cheqaq yachachisqaqa kaymi: Danielqa qhepa p'unchaykunapi Diospa llaqtanta reqsichin, paykunapaq profeciapa ukhupi hina hawapi hina siq'ikunatapas allinta entienden.

Persiapa kamachiqnin Cirospa kinsa watayninpi huk asunto Danielman sut'inchasqa karqa, paypa sutinqa Beltsasar nisqa karqa; chay asuntoqa chiqaqmi karqa, ichaqa churakusqa tiempoqa unaymi karqa. Paymi chay asuntota entienderqa, hinallataq rikhuysa allinta comprendisqa karqa. Daniel 10:1.

“Imapasqaqa,” nisqaqaqa hebreo simi “dabar”mi, hinaspa “rikch’aynin,” “mareh” rikch’aymi. Profeta hinaqa, Danielqa Diospa qhepa p’unchaykunapi llaqtanta reqsichin, chaypa hunt’asqa allin hunt’ayninqa pachak tawa chunka tawa waranqakunami. Cirospa kimsa wataqa Danielta churaykun pacha tukukuy tiempopi 1989 watapi qallarisqa allinchay siq’ipi. “Chay p’unchaykunapi,” nisqaqa, 1989 watamanta Estados Unidospi utqaylla hamuq domingo kamachikuykama historiata reqsichispa, Danielqa kimsa semana waqaychasqa kasharqa. Pachak tawa chunka tawa waranqakunaq allinchay siq’ipiqa, chay waqaychay pacha señalachkan kimsa p’unchay huk kuskan p’unchayta, chay tiempopi Apocalipsis chunka hukniyuq kapitulumanta ishkay testigokuna ñanpi wañusqa kachkanku. Chay hatun llaqtapa ñanninqa, Sodoma hinaspa Egipto nisqa, maypichus Señorniykuqa chakatasqa karqa, chaymi Ezequielpa wañusqa ch’aki tullukunapa pampanpas.

Chunka capítulo diezpi, Danielqa Cristoq rikchayninman tukuchisqa karqan, hinaspa kimsa kutita llank’anakusqa karqan Gabrielman rikusqan muskhayninta Danielman sut’inchananpaq ñawpaqta. Chay muskhayqa ishkay laya yupaychakuqkunata t’aqasqa. Wiñay evangelioqaqa sapa kuti ishkay laya yupaychakuqkunatan paqarichin. Danielqa chay laya yupaychakuqkunatan sayarichirqan, pachak tawa chunka tawa waranqa nisqakuna hina sutichasqa, chay muskhaymanta manchakuspa aygeq laya runakunamanta huklawpi.

Chunka chunka kapitulu chunkakama Gabriel kimsa kuti Danielman hamurqan huk rikch’ayta qhichaspa yuyarinanpaq. Paymi qhicharqan qanchisniyuqwan pusaqniyuq kapitulukunaq rikch’ayninkunata, chaykunan Bibliapa willakuy proféticopi qhispichisqa suyukunata rikuchirqan iskay hina rikhurichikuyninpi: iskay kawsay kamachiy rikhurichikuyninpi (kapitulu 7), hinallataq yupaychayniyuq rikhurichikuyninpi (kapitulu 8). Chaymanta, kapitulu 9pi Gabriel qhicharqan iskay waranqa kinsa pachak watayuq profeciata. Kapitulu 10pi Gabriel hamun kapitulu 9pi mana tukusqa qhichayta hunt’aspa tukuchinampaq, hinallataq Danielman chay rikch’aypa qhichayninta qunanpaq, mayqan rikch’aymi iskay laya yupaychaqkunata paqarichirqan. Ñawpaqtaqa Gabriel versikulu chunka tawanpi Danielman chay rikch’aymanta huk llapaq qhawariyta qun.

Kunan hamusqayki qampa llaqtaykita ima pasanpanpaq qhipa p’unchaykunapi yachachinaypaqmi hamuni; kay rikuyqa achka p’unchaykunapaqraqmi kachkan. Daniel 10:14.

Cristopa rikuchisqan, iskay laya yupaychakuqkunata paqarichiq, Diospa llaqtanman ima pasanpanpaq kachkan chayta qhepa p’unchaykunapi sut’inchay. Qanchis kaq, pusaq kaq t’aqakunaq sut’inchayninqa, Bibliapi willasqa profeciakunapi qhapaq suyukunapa hatariyninwan urmayninwan rikuchisqa historiata sut’inchasqan karqan, hukninpi mikhuq salqa uywakunawan, hukninpitaq santuarioq uywankunawan siq’isqa hina. Isqun kaq t’aqaq sut’inchayninqa, iskay waranqa kimsa pachak wata profecia ukhupi kaq sapa profetiko pacha sayaykunapa allin t’aqasqa qhawariyninmi karqan. Imaynatachus chunka kaq t’aqapi hatunchasqa Cristopa rikuchisqanqa, qhepa p’unchaykunapi Diospa llaqtanman ima pasanpanpaq kachkan chayta rikuchirqan. Manaraq Gabriel qallarispa chay hatunmanta historiata allin siq’inawan rikuchiya, mayqinchus hatunchasqa Cristopa rikuchisqanpa sut’inchaynin kani, Danielta yuyarichinña ñawpaqtaña Danielman nirqan chay sut’inchay imata rikuchisqanta.

Chaymi nirqan: ¿Yachankichu imarayku qanman hamuni? Kunanqa kutisqa Persia suyupa kamachiqninwan maqanakuyta; hinaspa risaqtiy, qhawariy, Grecia suyupa kamachiqninmi hamunqa. Daniel 10:20.

Gabrielqa Danielta yuyarichin, chunka tawa kaq versículopi nisqanta: payqa hamusqa kasqanta Danielta entiendenanpaq ima pasanman Diospa llaqtanman qhipa p'unchaykunapi; chayraykutaq suyasqa Daniel churananpaq qatiq profético historiapa qhawariyninta chay contexto ukhupi. Danielqa mayqan p'unchaymantañam waqayta qallarisqanmantapacha, huk sut'i entiendiyninta maskhasharqa.

Hinaspa ñoqaman nirqan: Ama manchakuychu, Daniel; qallariy p'unchawmantapacha sonqoykita churaspayki entiendenaykipaq, hinaspa Diosniykita ñawpaqenpi kikiykita ñak'arichispayki, simiykikuna uyarisqa karqan, chay simiykikunaraykun hamurqani. Ichaqa Persia suyupa kamachiq apun iskay chunka huk p'unchawkama hark'arqawan; chaymi, qhawariy, Miguel, hatun apukunamanta huknin, yanapaykuwan hamurqan; hinaspa Persiaq reykunanwan chaypi qhepakurqani. Daniel 10:12, 13.

Danielpa kimsa semana llaquikuy tukusqan qhipaman, payqa Cristopa rikuyta rikurqan, chaymi profeta hina tupaqchasqa karqan Patmospi Juanpa Cristopa rikuywan.

“Diospa Churin kikinmi Danielman rikurqan. Kay willakuyqa Juanman Cristo Patmos islaman rikuchisqa kaptin qosqan willakuywan rikch'akusqa. Kunanqa Señorninchik huk hanaqpachamanta kachaqwan kуска hamun Danielta yachachinanpaq imakuna qhipa p'unchaykunapi pasanman. Kay yachayqa Danielman qorqan, chaymantapa inspiraciónwan qillqasqa karqan ñoqanchikpaq, kay pachapa tukukuyinkuna chayamushqanchikpaq.”

“Pachakuna jatun cheqaqkuna, kay pachapa Qispichiqnin rikuchisqankunaqa, pakasqa quri hina cheqaqta maskaqkunapaqmi kanku. Danielqa machu runañam karqa. Kawsayninqa huk mana Diosta reqsiq kamachiq wasiypi munaychasqa imakunapa chawpinpi pasakusqa karqa, yuyaynintaq jatun suyuq ruranankunawan huntasqa karqa; ichaqa payqa tukuy chaykunamanta t'aqakuspa, Diosta ñawpaqman alma nakanman churakuspa, Ancha Hatunpaq yuyaykuna imapaq kasqanta yachayta maskan. Hinaspa mañakusqanman kutichispaqa, hanaq pacha kamachikuy wasikunamanta k'anchay willasqa karqa qhepa p'unchaykunapi kawsanankupaq. Chayraykuqa, may hina ch'aninchaywan Diosta maskananchik, pay ñawinchayninchikta kicharinanpaq, hanaq pachamanta apamusqa cheqaqkunata unanchananchikpaq.”

“Ñoqa Daniel sapallaymi ricurqani chay rikuchisqata; ñoqawan kashaq runakari mana ricurqankuchu chay rikuchisqata; ichaqa hatun chukchuymi paykunaman urmaykurqa, chayrayku pakakuyta maskhaspa ayqekurqanku.... Hinaspa manaña kallpayqa qhiparqarqachu ñoqapi; sumaq kayniypas ñoqapi ismusqa mana allin kaymanmi tukurqa, hinaspa manaña ima kallpaytapas waqaycharqaninchu.” Chaynanmi kanqa cheqaqtapuni santuqasqa sapa runapa rikch'aynin. Aswan sut'ita Cristo-pa hatun kayninta, k'anchayninta, hinaspa hunt'asqa allin kayninta qawaspankum, aswan kawsayta qawachispa reqsinqaku kikinkupa pisi kallpankuta hinaspa mana hunt'asqa kayninkuta. Manan imapas munayninkuchu kanqa huch'ayninnaq kasqankuta nista sut'inchayta; imachus kikinkupi allin hinaspa sumaqhina rikurisqa karqa,

Cristo-pa chuya kayninwan hinaspa k'anchayninwan tupachisqaqa, mana yupaychasqa hinaspa ismuqlaña hina rikurinqa. Runakuna Diosmanta t'aqasqa kashaqtinku, Cristomanta ancha ch'usaq, mana sut'i qhawariyniyuq kashaqtinku, chaymi ninku: 'Huch'ayninnaq kani; santuqasqan kani.'”

“Chaymantataqmi Gabrielqa profetaman rikurirqan, hinataqmi payta rimarqan: ‘¡Ay Daniel, anchata munasqa runa!, entiendesqayki simikunata allinta yuyayman churay, sayariy allinpi; qampaqmi kunan kachamusqa kani. Chay simita ñoqaman rimayta tukuruptinmi, manchaywan katkatichkaspas sayarirqani. Hinaspanmi ñoqata nirqan: Ama manchakuychu, Daniel; ñawpaq p'unchawmanta pacha sonqoykita churashqaykimanta entiendenaykipaq, hinaspa Diosniykipa ñawpaqenpi kikiykita ñak'arichinaykipaq, simiykikuna uyarikusqaña karqan, hinaspa simiykikunamantam hamuni.’”

“¡Ancha hatun yupaychasqa karqan Danielman Hanaq Pacha Hatun Kaqninmanta! Payqa chukchukyasqa kamachisqanta sonqochan, hinaspan payman sut'ichan mañakusqan Hanaq Pachapi uyarisqa kasqanta, chay kallpachakuq mañakusqan kutichisqan hina angel Gabriel kachamusqa kasqanta Persia suyuq qhapaq apuq sonqonta kuyuchinampaq. Chay qhapaq kamachiqqa kimsa semanakuna ukhupi Diospa Espiritunpa sonqoman chayasqankunata hark'aspa karqan, Daniel ayunaspa mañakushasqan pacha; ichaqa Hanaq Pachaq Príncipen, arcángel Miguel, kachamusqa karqan chay sinchi sunqu qhapaq apuq sonqonta tikranampaq, Danielpa mañakusqanman kutichinampaq imapas sut'i ruwayta ruwanampaq.”

“‘Hina rimaykunata noqa-man nisqan qhepanpiqa, uyayta allpaman churaspaymi sayarqani, hinaspan mana rimay atiyuq karqani. Hinaqtinpas, runakunaq churinkunaman rikch'akuq hina huk hamuspa simiyta llank'arqan.... Hinaspan nirqan: Ancha munasqa runa, ama manchakuychu; hawkakuy qamwan kachun; kallpachakuy, ari, kallpachakuy. Hina rimawasqan qhepanpiqa, kallpachasqa karqani, hinaspan nirqani: Kamachiqniy rimachun; qanmi kallpachawarqanki.’ Chhayna hatun karqan Daniel-man rikuchisqa Diospa hatun k'anchaynin, chayta qhawariytaqa manan atirqanchu. Chayraykun hanaq pacha kachaqa kachayninpa lliphlli kayninta pakaspa, profetaman rikurirqan “runakunaq churinkunaman rikch'akuq hina” nisqa hina. Diospa atiyinwanmi kay chiqap sonqoyoq, iñiyinoyoq runata kallpacharqan, Diosmanta payman apachisqa willakuyta uyariyninpaq.

“Danielqa ancha uyariyniyuq Altísimo Diospa qhasilla kamachiqnin karqa. Paypa unay kawsayninqa Hunt'asqa karqa sumaq rurasqakunawan, Patronninpa servicionpi. Paypa allin llaqtakaynin, mana kuyuykuspa cheqaq kasqanwan, sutinchasqa kachkan sonqonpa humilde kayninwan, hinaspa Diospa ñawpaqenpi llakikuyninwan. Yapamanta nisun, Danielpa kawsayninqa huk inspirado rikch'achiyki cheqaq santificacionmanta.” Review and Herald, February 8, 1881.

Danielpa chunka kaqpi rikuchisqan experiencianqa Diospa llaqtanta qhepa p'unchaykunapi rikuchin, paykunaq, Daniel hinallataq Juan hina, Jesucristopa Revelaciónninta entiendenkuchkan. Daniela profétic historiaman maypichus experiencian churasqa kashan chaypi allinta churaypa llavenqa kay cheqaqpi sayarqan: llakiypi kashanrayku, hinaspa Michael kachkasqa karqan iskay chunka hukniyuq p'unchaykuna tukukuyninpi. Ñawpaq versículopi, Daniel qillqarqan profeciapa ukhupi kaq visionkunatapas hawapi kaq visionkunatapas iskayninta entiendisqanta. Iskay chunka

hukniyuq p'unchaykunamanta ñawpaqtaqa Danielqa iskay visionkunamanta mana hunt'asqa entiendeyniyuq karqan, ichaqa Gabrielpa interpretaciónninwanqa, Danielqa hunt'ata hap'in "cosa" nisqata hinaspa "visión" nisqata ima hina t'aqasqa revelaciónkuna kasqanta.

“Qanchis chunka watakuna prisionpi kashqankupaq tukukuynin qayllamushqanman hina, Danielpa yuyayninqa sinchita kuyuchisqa karqan Jeremíaspa profeciankunamanta. Payqa rikurqanña pacha chayamushqanta, Dios akllasqan llaqtanta hukmanta huk pruebatana qunanpaq; chayrayku ayunaspa, pisi kayman urayachaspa, hinaspa mañakuywan, Hanaq Pachapi Diosmanta Israelpa favorninpi mañakurqan, kay simikunawan: ‘¡Ay Señor, hatun manchaypaq Dios, pactota hinallataq kuyapayakuyniykita waqaychaq, qan munasqaykikunapaq, hinaspa kamachikuyniykikunata kasukuqkunapaq!’; hucha rurashqayku, mana allin rurashqayku, millayta rurashqayku, hinaspa hatarikuq karqayku, kamachikuyniykikunamanta hinaspa juzgamientoykikunamantapas karunchakuspa; manataq uyariykuchu sirviqniykikunata, profetakunata, sutiyki rimariqkunata, reyniykukunaman, kurajniykukunaman, taytakunaykukunaman, hinaspa llapa kay llaqtapi runakunamanpas rimarqanku chaykunata.”

“Qhawarichiy kay simikunata. Danielqa manam kikinpa cheqaq kasqanta Señorpa ñawpaqenpi willakunchu. Ama qhapaq ch'uya hinaspa santo kasqanta nispas, aswanpas payqa Israelpa cheqaq huchasapa runankunawan hukllachakun. Diospa payman qusqan yachayqa kay pachapa yachaysapakunapa yachayninkumanta ancha aswan hatun karqa, imaynachus chawpi punchawpi hanaq pacha cielopi inti k'anchaynin aswan llihipin pisi kallpayuq huk quyllurmanta hina. Chaywanpas, hanaq pachamanta ancha allinpaq qhawasqa kay runapa siminmanta llusqisq mañakuyninta unanchay. Sunqun ukhuman pacha p'enqaywan, waqaywan, sonqon llikisqa hina, payqa kikinpaqpas llaqtanpaqpas ruwakapun. Almanninta Diospa ñawpaqenpi kicharin, kikinpa millay kayninta confesakuspa, hinaspa Señorpa hatun kayninta chaymanta majestadninta reqsichispa.”

“¡Ancha ch'ama sonqoyuq kaynintaq, nina hina rawrayniyuqmi paypa mañakuyninkuna! Aswan aswanmi Diosman qayllaykamun. Ìniypa makinpa hanaqman mast'arikuspa chapán, ancha hatun Diospa mana hayk'aq pantaq prometekusqankunata hap'iyta. Almanninqa ñak'ariypi maqanakun. Hinaspanqa rikuchiqninmi kan: mañakuynin uyarisqañam. Yachanmi atipayqa paypaq kasqanta. Ñuqanchik llaqtahina Daniel hina mañakuspa, pay hina maqanakuq kaspa, Diospa ñawpaqenpi almankunata pisiyman urayachispa, reqsisunchikmanmi mañakusqanchikman sut'i kutichiynkunata, Danielman qosqasqa kutichiynkuna hina. Uyariychik imayna hanaq pacha kurtiypi qesachan chayta:”

“A, Diosnilláy, rinriykita wichqaykuy hinaspa uyariway; ñawiykikunata kichariy hinaspa qhawariy ch'usaqyayninchikkunata, chay llaqtatapas sutiykiwan sutichasqata; mana chanin kayniykunamantaqachu mañakuykunaykuta qampaq qayllaykiman apamuyku, aswanqa hatun khuyapayakuyniykimantam. A, Señor, uyariy; A, Señor, pampachay; A, Señor, uyariy hinaspa ruway; ama unaychaychu, kikiyki rayku, a Diosnilláy; llaqtaykipas runaykipas sutiykiwan sutichasqañam. Rimashaqtiy hinaspa mañakushaqtiy, huchayta hinaspa llaqtaypa huchanta willakuspaq, ... qallariypi rikuyki rikushqay Gabriel runa, usqhaylla phawachisqa, chayamuwarqan chisi sacrificiopa pacha qayllanpi.”

“Danielpa mañakuyñin llusqsimuqtin, ángel Gabrielqa hanaq pampa kurtiykunamanta usqhaylla uraykamuspa hamun, mañakuykuna uyarikusqa kasqanta, hinaspa kutichisqa kasqanta willanampaq. Kay atiyuniyuq ángelqa kamachisqa karqa yachayta hinaspa unanchayta qonampaq,—hamuq pacha wiñaykunapa pakasqa imaymanakunata ñawpaqninpi kicharinampaq. Chhaynaqa, cheqaqta yachananta hinaspa unanchananta munaspa allinta maskhashaqtin, Danielqa hanaq pachapa kachamusqa willakuqninwan hukllachasqa kachkanman apasqa karqa.

“Diospa runanqa mañakushan karqa, mana kususqa musphay sunquykunapa llusqsiynintaqchu, aswanpas Diospa munayninmanta yachayta. Hinaspataq kay yachayta munarqa, manam payllapaqchu, ichaqa llaqtanpaqpas. Hatun llakiy hapiyninqa karqa Israelmanta, paykunaqa mana allin chiqninpiqa Diospa kamachisqanta waqaychaspa kasharqankuchu. Paymi reqsin llaqa ñak’ariyninkuqa hamusqanta chay hatun santokama kamachiyta huchallikusqankurayku. Pay nin: ‘Huchallikurqayku, mana allin rurasqaykuta ruraraqayku.... Huchanchikkunarayku, taytanchikkunapa mana allin rurayninkunarayku ima, Jerusalénpas, qanpa llaqtaykipas tukurqusqa kanku llaqa muyuriqninpi kaqkunapa ñak’aq rimayninman.’ Paykunaqa chinkachirqanku Diospa akllasqa llaqtan kasqankumanta chay sapaq, santo kasqankuta. ‘Kunanqa, ari, Diosnillayku, uyariy kamachiqniykupa mañakuyninta, mañakusqankunatawan, k’anchariychis uyaykita ch’usaqyachisqa santuarioyki patapi.’ Danielpa sunqunqa kutirin sinchi munakuywan Diospa ch’usaqyachisqa santuarionman. Pay yachanmi allin kaynin kutichisqa kayta atinqa sapallan Israel Diospa kamachisqanman huchallikusqankumanta wanakuspa, pisi sunqu, cheqaq, kasukuyniyuq tukuptinkuqa.”

Paypa mañakusqanman kutichispa, Danielqa chaskirqan mana sapallan k’anchaytawan cheqaq kaytachu paypas llaqtanpas aswan necesitakusqankuta, aswanpas hamuq p’unchaykunapi hatun ruwaykunata rikuytapas, kay pachapa Redentor ninanpaq hamunankama. Chaykunaqa sapaqchasqa kanku nispa rimakunku, ichaqa mana munanku Qelqasqa Simi ta maskhayta, nitaq Dioswan mañakuypi kallpachakuyta Bibliaq cheqaq kayninta aswan sut’inchasqa unanchanankupaq, mana yachankuchu ima kasqanta cheqaq sapaqchay.

“Lapan pichus sunqunwan Diospa siminta creen chaykunaqa munayninta reqsinankupaq yarqayman yaku chakiywan hina yaykunaku. Diosqa cheqaq kaypa qillqaqninmi. Paymi tutayasqa yuyayninta k’anchachin, hinaspa runa yuyayman atiyta qon pay rivelasqan cheqaqkuna hap’inanpaq, entiendenanpaqpas.

“Danielqa Dioswan rimarisqa. Hanaq pacha ñawpaqninpi kicharisqa karqa. Ichaqa hatun yupaychaykuna payman qosqaqa pisiyayman uraykuywan, chaymanta sonqonwan maskasqanwanmi karqa. Manan yuyarqachu, kunan p’unchawkunaqa achkakuna hina, ima iñisqanchikpas mana imapas kasqanta, cheqaq sonqoyoqlla kaspanchik, Jesus-ta munaspanchikqa. Jesuspaq cheqaq munakuyqa aswan qayllapi, aswan sonqonwan tapukuyta pusawan imaqa cheqaq kasqanmanta. Cristoqa mañakurqa discipulonkuna cheqa kayrayku ch’yuaanchasqa kananpaq. Pipas cheqaqta llakiywan, mañakuywan maskanampaq sinchi qilla kaqqa, pantasqakunata chaskinanpaq saquesqa kanqa; chaykunaqmi alma paqariyninta tukuchinqa.”

“Gabriel watukuq hamuq tiempopiqa, profeta Danielqa manam atinichu aswan yachachikuyta chaskiyta; ichaqa huk pisilla watakuna qhipamanta, manaraq sut’inchasqa asuntukunamanta aswan yachayta munaspan, yapamanta churakusun Diosmanta k’anchayta, yachaytawan mask’ananpaq. ‘Chay p’unchaykunapi ñoqa Danielqa kimsa hunt’a semanakama llakiskasharqani. Manam mikurqanichu allin t’antata, manataqmi aychawan vinopas simiyma yaykurqanchu, nitaqmi hayk’aqpas umayta hawichikurqanichu... Chaymantataq ñawiykunata oqarirqani, qhawarirqanitaq; qhawariy, huk runam linu p’achawan p’achallisqa karqa, ch’illkankunapas Uphaz qori allinwan watasqa. Cuerponpas berilo rumi hina karqa, uyanpas illapa rikch’ayniyuq hina, ñawinkunapas nina mecha hina, makinkunawan chakinkunapas lliphisqa antamanta hinaraq, simin rimayninpa kunanpas achka runakunaq rimaynin hina karqa.”

“Manam Diospa Churin kikinmi Danielman rikurirqan. Kay willakuyqa rikch’akun Juanman qosqa kasqanwan, Cristo Patmos Islapipi payman rikuchisqa kaptin. Kunanqa Señorninchik hamun huk hanaq pacha kachamusqanwan kуска, Danielta yachachinampaq ima pasanampaq qhepa p’unchaykunapi. Kay yachayqa Danielman qosqa karqan, hinaspa inspiracionwan qillqasqa noqanchikpaq, kay pachapa tukukuyninkuna chayamushasqankuman hina kaqkunapaq.” Review and Herald, February 8, 1881.

Gabrielpa, “hanaqpachaq mandasqan kachaqnin” nisqa, Danielman apamushan yuyaychayqa, qanchis p’unchaw ñawpaq qillqasqa qhapaq t’aqapi qallarirqan chay yuyaychayta Danielman qonanpaq, chaypa hunt’asqanmi karqan. “Siki siki hina, ch’usaq ch’usaq hina” nisqa ñan yachachin, isqon kaq t’aqapi chunka kaq t’aqapipas ima yuyaychaykunatawan chaykunawan kуска kashaqkuna kaqta hukllachaspa tupachinanchikta, chay hinapin willakuq unanchayta allinta rak’inanchikpaq. Kay yuyaychaypim Ulai mayu Hiddekel mayu rikuykuna hukllanakunku.

Danielqa Jeremiaspaq, Moisespaq qelqakusqankunamanta unanchasqa karqan Diospa llaqtanpa qespichisqan qayllaña kasqanta. Chayta ruwaspan, Danielqa pisi p’unchaykunapa Diospa llaqtanta reqsichin, paykunaq yachasqankuta Diospa llaqtanpa qhipa qespichisqan qayllaña kasqanta. Chay qhipa p’unchaykunapi kaq runakuna reqsinkaaku espiritualmente ch’iqchichisqa kasqankuta, imaynan Daniel ch’iqchichisqa karqan Babiloniapi qanchis chunka watayuq prisionpa esclavidudninman apasqa hina. Chaymantataq unanchankaqku paykunapas, Daniel hina, ch’iqchichisqa kasqankuman kutichiyta rikuchinankuta, mayqinchus allin tupaqninwan tinkun “qanchis kuti” nisqapa hampiyninwan, Levitico iskay chunka suqta qhapaqpi rikuchisqa.

Danielpa rikch’asqa humillakuy experienciam, chaymi Levitico iskay chunka suqtayoqpi qhawachisqa hampiwan mañakusqa, qhipa p’unchaykunapi rikuriptin, Diospa qhipa p’unchay llaqtanqa huk sut’inchasqa pacha unayta waqaychasqaña kanqa. Chay pacha tukukun Miguel arcángel uraykamuptin.

Kay yachayta qatiqkunqa qhipa qillqapi.

Hinaspaqmi waq llaqtakunapi chinkankichik, awqaykicheqpa hallp’anpas mikhusunkichik. Qankunamanta puchuqkunaqa awqaykicheqpa hallp’ankunapi huchankurayku wañuy-pampa hina ch’akingaku; taytankuq huchankuraykupas paykunawan kуска ch’akingaku. Sichus huchankuta, taytankuq huchankutapas, ñoqaman huchallikusqankuta confesankuman,

hinallataq ñoqapay contrapi purisqankuta; hinallataq ñoqapas paykunapay contranpi purisqayta, paykunata awqankuq hallp'anman apamusqayta; chaymanta mana señalasqa sonqonkuna p'akisqa kaspay uraykuchikuspa, huchankumanta muchuyta chaskikunkuman chayqa: chaypim yuyarikusay Jacobwan rurasqay pactota, Isaacwan rurasqay pactotapas, Abrahamwan rurasqay pactotapas yuyarikusay; hallp'atapas yuyarikusay. Hallp'aya paykunamanta saqisqa kanqa, paykunamanta ch'usay kaspay samana p'unchayninkunata kusikuspa chaskinqa; paykunaqa huchankumanta muchuyta chaskinqaku; imaraykuchus, arí, ñoqapa kamachikuyniykunata pisipay qhawarisqankurayku, hinallataq almankutaq estatutoykunata millaychasqankurayku. Ichaqa chaywanpas, awqankuq hallp'api kasqankupay, manam paykunata wisch'usaychu, manataq millaychasqaychu, tukuyta chinkachinaypay, paykunawan pactoyta p'akinaypaypas; ñoqapa Señor Diosninkum kani. Ichaqa paykunarayku yuyarikusay ñawpay taytankuq pactonta, paykunata Egipto hallp'amanta wakllaqtakuna rikushaptin orqomusqayta, paykunapa Diosnin kananpay: ñoqapa Señor kani. Levítico 26:38–45.